

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2025-828

14.8.2025

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Livsforsikring/uføredokumenteringer/pensjon

Livsforsikring – utmelding – fripolise – foreldelse – passivitet – avvist - fel. §§ 2 og 10 nr. 4.

Forsikrede var omfattet av pensjonsordning hos arbeidsgiver fra ansettelse i 1984. Hun ble meldt ut ved oppsigelse i 1988, uten at hun fikk utstedt fripolise. I 2024 tok hun kontakt med selskapet og ba om å få utstedt fripolise for årene hun hadde vært omfattet av ordningen. Foretaket avslo kravet. Det viste til at pensjonskapitalen da forsikrede ble meldt ut var under $\frac{1}{4}$ G, og at kapitalen derfor hadde blitt overført til pensjonsregulerings- eller premiefondet i tråd med foretakets avtale med arbeidsgiver. Saken reiste spørsmål om forsikrede hadde rett til fripolise, herunder hva som ble avtalt mellom foretaket og forsikredes arbeidsgiver. Dersom forsikrede hadde rett til fripolise, var spørsmålet om kravet var foreldet eller bortfalt ved passivitet. Nemnda avviste saken da den reiste bevismessige problemstillinger som ikke egnet seg for nemndas rent skriftlige saksbehandling.

Saksfremstilling

Forsikrede var omfattet av pensjonsordning hos arbeidsgiver fra ansettelse i 1984. Hun ble utmeldt fra ordningen i 1988, da hun sluttet i jobben.

Forsikrede kontaktet foretaket 5.2.24 og ba om å få utstedt fripolise etter tidligere arbeidsforhold:

Spørsmål om fripolise

Hei, jeg har vært ansatt i [...] fra 01.01.1984 til og med 29.02.1988. Jeg mener jeg burde hatt en fripolise. Jeg ber om at dere oppretter en sak på dette med manuell gjennomgang.

Foretaket avslo kravet 12.8.24, idet det la til grunn at pensjonskapitalen da forsikrede ble meldt ut var under $\frac{1}{4}$ G, og at kapitalen i tråd med avtalen ble overført til pensjonsregulerings- eller premiefondet. Foretaket uttalte videre at det på grunn av interne sletterrutiner manglet dokumentasjon rundt avtalen og forholdet. Den manglende dokumentasjonen gjorde beregning av pensjonskapital på utmeldingstidspunktet vanskelig:

Har undersøkt saken internt og fått tilbakemelding/uttalelse fra [...] hos oss.

Vedlegger svaret i sin helhet.

Først en liten oppsummering av fakta i saken; ut fra tidligere gjennomgang (vedlegg) og dagens betraktninger:

Fra attest fra arbeidsgiver av 5. januar 1988, fremkommer ansettelsesforhold i perioden 01.01.1984-29.02.1988. Av forsikringsbevisene fremkommer medlemskap i kollektiv pensjonsordning hos [arbeidsgiver] fra 1.1.1985 gjennom pensjonsoppgave av 7. mars 1985, og deretter pensjonsoppgaver gjeldende per 01.09.1985, 01.09.86 og 01.09.1987.

Disse tre pensjonsoppgavene tyder på at hovedforfall og reguleringsdato for pensjoner var hvert års 1. september. Den første (eldste) pensjonsoppgaven gjelder fra 1. januar 1985. Sammenholdt med [forsikredes] ansattdato 1. januar 1984, tyder dette på at opptaksregel i pensjonsordningen var ett år etter ansattdato. Slik sett kan vi ikke gå ut fra annet enn at [forsikredes] medlemstid i den kollektive

pensjonsordningen var i tiden 1. januar 1985 til 29. februar 1988; altså 3 år og 2 måneder.

Sakens essens nå er hvor sannsynlig det er at [forsikredes] medlemskap ved utmelding 'innebar' premiereserve under 25 % av G (kr 7.600).

Først; vi har oss bekjent ikke verktøy til å beregne fripolise - og tilhørende premiereserve - på såpass gamle premietariffer. Ukjent faktor er i tillegg hvilken grunnlagsrente medlemskap lå inne med. Under har du lagt med en lineær beregnet fripolise. Denne er i beste fall kun 'til orientering', da premieberegningsmodellen i den periode vi 'etterforsker' nå var etter tradisjonell modell.

Så lenge vi ikke har utmeldingsbrevet (pensjonsoppgave ved utmelding) OG ikke har historiske opplysninger å se hen til, blir det nært umulig å komme videre til en mer endelig konklusjon. Vårt svar av 22. februar må derfor være gjeldende, og går i korthet ut på: Vi har ikke opplysninger som kan gi nærmere svar på manglende utstedelse av fripolise, men anser det som mest sannsynlig at [forsikredes] medlemskap ved utmelding inneholdt mindre enn 25 % av G, og at denne premiereserve ble godskrevet pensjonsordningens premiefond.

Nytt moment nå, i forhold til [forsikredes] epost av 10. april, er at vi ikke har hverken opplysninger eller verktøy til å kunne anslå størrelsen på medlemskapets premiereserve ved utmelding.

Vi finner heller ikke historiske opplysninger fra din tidligere arbeidsgiver [...] i våre system. Vi opererer etter pålagte sletterutiner, og manglede historikk-opplysninger fra tidligere arbeidsgiver kan tyde på at selve pensjonsordningen enten ble flyttet eller er opphørt.

Og en konkret beregning fra aktuar:

Vedlegger svaret jeg fikk fra aktuar.

Med utgangspunkt i den sparsomme dokumentasjonen som foreligger (ulike forsikringsbevis, men mangler oppgave ved utmelding*) har vi nå beregnet oss fram til en reserve per 29.02.1988. Vi har benyttet 4% grunnlagsrente, men vet at det ikke var uvanlig med både 6 og 8% grunnlagsrente (som i så fall ville gitt en lavere reserve) i den aktuelle perioden. Beregnet reserve gitt forutsetningene (=flere ukjente) utgjør kr 7 282, det vil si noe under «kravet» for å få utstedt fripolise.

Modellen for opptjening av pensjon var tidligere (=før innføring av lineær opptjening i 2001) slik at mye av finansieringen skjedde sent i løpet, det vil si nærmere pensjonsalder. I dette tilfellet skjedde innbetalingen mens medlemmet var +/- 30 år, noe som betydde en relativt lav årlig sparepremie.

Selv om beregningen ikke må leses som eksakt, underbygger den likevel vårt standpunkt om at manglende fripolise skyldes reserve < 1/4 G (her 7.600).

Beregning av reserve etter K1963 grunnlaget: [...] 7282 [...]

I brev 14.2.25 opplyste foretaket at det hadde gjort en ny beregning, også nå under beste forutsetninger, der forsikredes kapital ved utmelding var kr 6 687. Hvorfor dette beløpet er lavere enn det aktuar beregnet er ikke opplyst.

Forsikrede vedla årlige pensjonsdokumenter gjeldende fra 1.1.85, siste gjeldende fra 1.9.87.

Fra vilkårenes § 4 pkt. 3:

Forsikringstakeren kan treffe avtale med [...] om at premiereserven for fripolisen etter punkt 2 skal overføres til pensjonsreguleringsfondet, subsidiært premiefondet (jfr. § 3 punkt 5) dersom premiereserven er mindre enn ¼ av folketrygdens grunnbeløp eller den forsikrede har vært med i kollektivforsikringen kortere tid enn 1/10 av den tid som etter overenskomsten kreves for å få full pensjon. Slik avtale kan ikke gjelde premiereserven for den del av fripolisen som er dekket ved kontantbeløp som er overført fra annen kollektivforsikring eller pensjonsinnretning.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hennes oppsparte kapital oversteg ¼ G, og at hun har krav på utbetaling av uførepensjon fra fripolise. Hun bestrider beregning på grunnlag av K1963, og som gjelder for offentlig ansatte.

Foretaket har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har rett til fripolise.

I tråd med vilkår § 4 nr. 3 og TPES-regelverket kunne det avtales at premiereserve så under ¼-av G ble overført til pensjonsreguleringsfondet. I 1988 var dette hovedregelen, og må derfor sees sannsynliggjort også i denne saken. Den dominerende opptjeningsmodell var den gang med lav sparing de første årene, og økende, jf. Ot.prp. nr. 47 (1998-99) kapittel 6.

Sletting av arbeidsgivers avtaledokumenter er foretatt i tråd med gjeldende lovpålagte regler for oppbevaring og sletting av forsikringsdokumentasjon, og skyldes at avtaleforholdet ligger flere tiår tilbake i tid. Foretaket er pliktig til å føre livsforsikringsregister, og dersom forsikrede hadde hatt rett på fripolise ville dette blitt registrert. Det at fripolisen ikke er registrert, viser at hun ikke hadde rettigheter etter ordningen. Dersom forsikrede hadde hatt slike rettigheter, ville dette fremgått av utmeldingspapirer, og hun ville ha mottatt årlige kontoutskrifter.

«[D]en såkalt tradisjonell premieprofil i dag er nesten enerådende innen TPES-ordningene. Denne premieprofilen innebærer at det fastsettes en årlig premie som i utgangspunktet er lik for alle år fram til pensjonsalderen og at premien endres like mye for alle framtidige år når pensjonsgrunnlaget endres. Utvalget påpeker at det ved lønnsøkninger blir stadig økende premieinnbetaling til dekning av den enkelte arbeidstakers fremtidige pensjon. Dette har sammenheng med at det blir stadig færre gjestående år å fordele en forhøyelse av pensjonsrettighetene på, jo eldre medlemmet blir.»

Foretaket har beregnet pensjonskapitalen i lys av dette, og med at gunstigste øvrige alternativer for forsikrede legges til grunn. Aktuarberegning viser at det ikke er sannsynlig at reserven nådde grensen på kr 7 600. K1963 var modellen for pensjonsberegninger som var i bruk fram til 2008.

Kravet er uansett foreldet, eventuelt bortfalt på grunn av passivitet. Forsikrede tok kontakt med foretaket 36 år etter utmelding med krav om fripolise knyttet til dokumentasjon hun hadde hatt hele tiden. At hun fremsatte krav viser at hun var klar over at hun ikke hadde en fripolise, og manglende handling innen 36 år må føre til bortfall av kravet.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om forsikrede hadde rett til fripolise, herunder hva som ble avtalt mellom foretaket og forsikredes arbeidsgiver og om forsikredes kapitalnivå oversteg ¼ G ved utmeldingen. Dersom forsikrede hadde rett til fripolise, er spørsmålet om kravet var foreldet eller bortfalt ved passivitet.

Slik saken er opplyst for nemnda, omhandler saken forhold som det for nemnda ikke synes mulig å få klarhet i. Etter nemndas oppfatning reiser saken bevismessige spørsmål som ikke lar seg behandle av Finansklagenemnda uten at dette i særlig grad gikk ut over klageorganets effektivitet, jf. 2022-694 og 2024-818. Saken egner seg derfor ikke for klagebehandling i Finansklagenemnda. Saken avvises derfor i medhold av vedtektene pkt. 4.1 bokstav d.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Birgitte Hagland (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant), Barbro Paulen (bransjerepresentant), Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).